

РІШЕННЯ СПЕЦІАЛІЗОВАНОЇ ВЧЕНОЇ РАДИ ПРО ПРИСУДЖЕННЯ СТУПЕНЯ ДОКТОРА ФІЛОСОФІЇ

Спеціалізована вчена рада Державного університету «Житомирська політехніка» Міністерства освіти і науки України, м. Житомир, прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії галузі знань 07 «Управління та адміністрування» на підставі прилюдного захисту дисертації на тему: «Бухгалтерський облік витрат на розкривні роботи при добуванні корисних копалин» за спеціальністю 071 – Облік і оподаткування.

26 грудня 2023 р.

Жидкова Вікторія Вікторівна, 1994 року народження, громадянка України, освіта вища: закінчила у 2018 році Житомирський державний технологічний університет за спеціальністю «Облік і оподаткування».

Аспірантка кафедри інформаційних систем в управлінні та обліку Державного університету «Житомирська політехніка», м. Житомир з 15 вересня 2019 року до 14 вересня 2023 року.

Дисертацію виконано у Державному університеті «Житомирська політехніка» Міністерства освіти і науки України, м. Житомир.

Науковий керівник – Поліщук Ірина Романівна, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри інформаційних систем в управлінні та обліку, Державний університет «Житомирська політехніка»

Здобувач має 15 наукових публікацій за темою дисертації, з яких 5 статей у наукових фахових виданнях України, зокрема:

1. Жидкова В. Управління операційними витратами добувального підприємства: обліково-аналітичний аспект. Економіка та суспільство. 2021. № 32. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-32-68>.

2. Жидкова В., Поліщук І. Сучасні підходи до розкриття облікової політики бізнес-процесів добування каменю, піску та глини в гранітних кар'єрах України. Економіка та суспільство. 2023. № 48. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-48-5>. Особистий внесок здобувача: розкрито специфічні елементи облікової політики видобувних підприємств, що містяться в їх внутрішніх розпорядчих документах.

3. Zhydkova V.V., Polishchuk I.R. Costs for exploration works in extraction of mineral resources in granite quarries: essence, classification and accounting assessment. Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. 2023. Випуск 1 (54). С. 11-16. URL: [https://doi.org/10.26642/pbo-2023-1\(54\)-11-16](https://doi.org/10.26642/pbo-2023-1(54)-11-16). Особистий внесок здобувача: наведено класифікацію витрат на розкривні роботи при видобутку корисних копалин в гранітних кар'єрах для цілей бухгалтерського обліку, розроблено алгоритм визнання витрат на розкривні роботи на етапі добування як необоротного і оборотного активів.

4. Поліщук І.Р., Жидкова В.В. Облікове забезпечення стратегічного аналізу діяльності підприємств добувної промисловості і розроблення кар'єрів залежно від платоспроможності покупців. Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю та аналізу. 2021. Випуск 1 (48). С. 45-51. Особистий внесок здобувача: запропоновано SWOT-аналіз та методику аналізу повноти і своєчасності розрахунків за реалізовану продукцію підприємств добувної промисловості і розроблення кар'єрів.

5. Жидкова В., Поліщук І. Розкриття інформації про екологічні аспекти діяльності видобувних підприємств у статистичній звітності та Звіті про управління: порівняльний аспект. Економіка та суспільство, 2022. № 44. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-44-11>. Особистий внесок здобувача: наведено взаємозв'язки щодо показників, що є базою для оподаткування екологічним податком і підлягають розкриттю в статистичній звітності та Податковій декларації екологічного податку.

У дискусії взяли участь голова і члени спеціалізованої вченої ради:

1. **Чижевська Людмила Віталіївна**, доктор економічних наук, професор, професор кафедри інформаційних систем в управління та обліку Державного університету «Житомирська політехніка».

Без зауважень.

2. **ПИЛИПЕНКО Любомир Миколайович**, доктор економічних наук, професор, директор Інституту адміністрування, державного управління та професійного розвитку Національного університету «Львівська політехніка». Є зауваження, зокрема:

– при розробці методичного підходу до обліку витрат на розкривні роботи покращений доступ до запасів корисних копалин визнається як актив розкривних робіт (С. 115). Причому актив розкривних робіт може бути визнано на основі критеріїв, встановлених МСБО в складі основних засобів або нематеріальних активів. Залишається не дослідженим та потребує уточнення порядок розкриття у фінансовій звітності фінансових результатів внаслідок експлуатації та вибуття активу розкривних робіт при визнанні як нематеріальних активів та основних засобів;

– заслуговує на увагу удосконалене методичне забезпечення порядку облікового відображення витрат на розкривні роботи при добуванні корисних копалин на основі розробленої моделі в частині господарських операцій з їх розподілу між запасами та активом розкривних робіт на основі оцінки вигід, одержаних за результатами виконання розкривних робіт (С. 115-127). Розроблені методичні підходи до бухгалтерського обліку витрат на розкривні роботи залежать від способу виконання: господарського або підрядного. Авторка не конкретизувала алгоритм вибору способу для мінімізації витрат на їх проведення та досягнення очікуваних результатів;

– при розкритті галузевих особливостей, що впливають на організацію бухгалтерського обліку витрат на розкривні роботи при добуванні корисних копалин в гранітних кар'єрах (С. 69), авторка вказала геологічну будову родовища, однак не навела порівняльного аналізу витрат на розкривні роботи при розробці родовища з простою та складною геологічною будовою, що посилює практичне значення пропозицій для видобувних підприємств;

– розроблені положення облікової політики щодо активу розкривних робіт містять пропозиції щодо методів нарахування амортизації (С. 89-90), поза увагою залишилося питання зміни методу нарахування амортизації відповідно до зміни графіку роботи підприємства та можливість вибору інших методів, окрім виробничого та прямолінійного.

3. Олексіч Жанна Анатоліївна, кандидат економічних наук, завідувач кафедри бухгалтерського обліку та оподаткування Навчально-наукового інституту бізнесу, економіки та менеджменту Сумського державного університету. Є зауваження, зокрема:

– практичне значення мають пропозиції автора щодо розроблених первинних документів «Калькуляція собівартості 1 м³ розкривних порід» (ф. № РР-1), «Акт приймання-передачі виконаних розкривних робіт» (ф. РР-2), «Порівняльна відомість первинного (попереднього) і контрольного замірів виконаних розкривних робіт маркшейдерською службою (форма № РР-3) і «Акт розподілу витрат на розкривні роботи між запасами корисних копалин та активом розкривних робіт» (ф. РР-4), представлені на С. 196-199. Однак поза увагою залишилося розкриття взаємозв'язку між окремими реквізитами та показниками даних документів, що підвищило б достовірність відображеної інформації про витрати на розкривні роботи у фінансовій звітності та підтвердило б відсутність ознак її фальсифікації;

– запропонований методичний підхід до бухгалтерського обліку витрат на розкривні роботи передбачає, що покращений доступ до запасів корисних копалин визнається як актив розкривних робіт (С. 115). Недостатньо обґрунтованою є позиція автора щодо порядку вибору варіанту обліку активу розкривних робіт: створення нових об'єктів нематеріальних активів або основних засобів або відображення в складі діючих на підприємстві;

– заслуговують на увагу систематизовані три варіанти вигід від розкривних робіт: одержані запаси корисних копалин; одержані запаси корисних копалин і покращений доступ до майбутніх операцій з добування корисних копалин; покращений доступ до корисних копалин (С. 115). Однак при цьому не досліджено вплив на фінансовий стан підприємства подвійної вигоди: покращений доступ до корисних копалин та одержані запаси корисних копалин при різних пропорціях між їх об'ємами;

– поза увагою залишився аналіз витрат палива та електроенергії при експлуатації матеріально-технічного забезпечення розкривних робіт та

порядок вибору альтернативного живлення обладнання для мінімізації витрат, що передбачені в розробленому первинному документі «Калькуляція собівартості 1 м³ розкривних порід» (ф. № РР-1) за окремими технологічними процесами (С. 196).

4. ВИГОВСЬКА Наталія Георгіївна, доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри фінансів та цифрової економіки Державного університету «Житомирська політехніка». Є зауваження, зокрема:

– В табл. 2.3 (с. 90) автором наведено елементи облікової політики щодо витрат на розкривні роботи, що відповідають визначеним об'єктам. Для використання бази розподілу витрат на розкривні роботи на збільшення вартості або створення активу розкривних робіт та поточних витрат на добування граніту запропоновано серед елементів облікової політики обирати один з показників: 1) вартість створених запасів порівняно з очікуваною вартістю; 2) обсяг видобутої порожньої породи порівняно з очікуваним обсягом для даного обсягу видобутку граніту. Однак автором не наведено алгоритм прийняття рішення щодо вибору найбільш оптимального показника як бази розподілу витрат на розкривні роботи для підприємства, що займається видобуванням граніту, розробка б якого значно підвищила прикладну цінність дослідження;

– в основу запропонованого автором методичного підходу до бухгалтерського відображення витрат на розкривні роботи покладено три варіанти вигід від здійснення розкривних робіт: 1) одержані запаси корисних копалин; 2) одержані запаси корисних копалин і покращений доступ до майбутніх операцій з добування корисних копалин; 3) покращений доступ до корисних копалин (С. 115). В той же час поза увагою залишились питання обліку витрат на розкривні роботи без одержання визнаних вигід від їх проведення. Крім того, не розкрито питання варіантів зміни профільної спеціалізації за видом економічної діяльності для продовження беззбиткового функціонування;

– автором розроблено «Звіт про відповідність фактично виконаних розкривних робіт технічному завданню на їх проведення в розрізі ділянок родовищ» ВЗРР-3 (С. 162, 202), в якому задекларовано відображати площу запланованих до виконання розкривних робіт, загальний об'єм розкривних порід, максимальні межі перевезення порожніх порід для утворення відвалів, термін виконання розкривних робіт в розрізі років, кварталів, місяців, обсяг видобутого граніту. Проте не зазначено показників, що характеризували б взаємозв'язок між ними та їх вплив на загальну суму витрат на розкривні роботи. Це посилює б практичне значення розробленого звіту та дозволило б визначити напрями зниження витрат на розкривні роботи;

– заслуговує на увагу розроблена дисертантом класифікація витрат на розкривні роботи при добуванні корисних копалин (С. 74-76). Однак відсутнє обґрунтування її застосування до рудних і нерудних корисних копалин.

5. ОСТАПЧУК Тетяна Петрівна, доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри завідувач кафедри менеджменту, бізнесу та маркетингових технологій Державного університету «Житомирська політехніка». Є зауваження, зокрема:

– для цілей організації бухгалтерського обліку необоротних активів та калькулювання собівартості результатів видобування аспіранткою розроблено класифікацію витрат на розкривні роботи на основі теоретичного обґрунтування їх видів за ознаками: економічними елементами; періодом визнання в складі витрат; стадією життєвого циклу технологічного процесу видобутку корисних копалин; суб'єктом виконання; ступенем завершеності розподілу між запасами та активом розкривних робіт; одержаними результатами внаслідок їх здійснення; рівнем капіталізації; за результатами порівняння витрат на розкривні роботи і одержаних вигід та можливістю включення витрат до вартості активів (С. 74-76). Поза увагою залишився критерій кондиційності результатів видобування, що значно впливає на оцінку витрат на розкривні роботи та в подальшому на їх розподіл на запаси корисних копалин та активів розкривних робіт.

– практичне значення має розроблене методичне забезпечення порядку облікового відображення витрат на розкривні роботи на основі розробленої моделі в частині господарських операцій з їх розподілу між запасами та активом розкривних робіт на основі оцінки вигід, одержаних за результатами виконання розкривних робіт (С. 115-127). Однак потребує уточнення можливість застосування даної методики бухгалтерського обліку щодо витрат на розкривні роботи при добуванні рудних і нерудних корисних копалин;

– автором розроблено «Звіт про ефективність розкривних робіт під час добування корисних копалин в гранітних кар'єрах» форма ВЗРР-2 (С. 162, 201), в якому задекларовано розподіляти витрати на розкривні роботи на продуктивні та непродуктивні. Проте не зазначено перелік критеріїв або показників з відповідними джерелами інформації щодо їх встановлення та розрахунку, що покладено в основу оцінки продуктивності під час розмежування витрат. Це посилює б практичне значення розробки та підтверджувало б точність і об'єктивність оцінки продуктивності витрат на розкривні роботи.

4. Відсутні пропозиції автора щодо документування життєвого циклу активу розкривних робіт при визнанні його в складі нематеріальних активів та основних засобів на основі дослідження регламентованих чинним

законодавством підходів до документування операцій з надходження, експлуатації та вибуття необоротних активів.

Результати відкритого голосування:
«За» – п'ять членів ради, «Проти» – немає.

На підставі результатів відкритого голосування спеціалізована вчена рада присуджує Жидковій Вікторії Вікторівні ступінь доктора філософії з галузі знань 07 «Управління та адміністрування» за спеціальністю 071 «Облік і оподаткування».

Голова спеціалізованої
вченої ради

Людмила ЧИЖЕВСЬКА

Підпис Чижевська Л.
Засвідчую:
Учений секретар
Житомирська політехніка
Бойченко К.М.

